

MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

VLAAMSE KIJK- EN LUISTERRAAD VOOR RADIO EN TELEVISIE

**Beslissing nr. 2005/02
van 22 december 2005**

**Inzake :
Alliantie van Antwerpse Senioren / VRT
Vlaams Platform tegen Drugs / VRT**

BESLISSING

I. Administratieve elementen

Bij aangetekende brief van 21 november 2005 werd door de Alliantie van Antwerpse Senioren met zetel te 2000 Antwerpen, Amerikalei 181, bus 3 en voor wie optreedt mevrouw Mia Pincket wonende te 2640 Mortsel, Pansgatelaan 38, een klacht geformuleerd in verband met de uitzending van het programma 'Thuis' op 14 en 15 november 2005.

Bij aangetekende brief van 25 november 2005 werd in naam van het Vlaams platform tegen Drugs, voor wie optreden mevrouw Mireille Vergucht wonende te 3150 Haacht, Vijfhoekweg 25 en de heer Ivan Van Damme wonende te 9041 Oostakker, D.Geersstraat 19, een klacht geformuleerd in verband met de uitzending van het programma 'Thuis' op 14, 15 en 22 november 2005.

Bij brief van 30 november 2005 werden de partijen uitgenodigd voor de zitting van 08 december 2005. Op vraag van de VRT, werd de zitting verdaagd naar de zitting van 22 december 2005.

Bij aangetekende brief van 14 december 2005 liet de VRT haar schriftelijke memorie van antwoord geworden, memorie die bij aangetekende brief van 20 december 2005 aan de klagende partijen werd overgemaakt.

Op voornoemde zitting van 22 december 2005 waarop alle partijen aangetekend werden uitgenodigd, zijn alle partijen verschenen.

II. Inhoudelijke elementen

De klacht van de Alliantie van Antwerpse Senioren heeft betrekking op het gebruik van drugs, zijnde cannabis in de voornoemde uitzendingen van het programma 'Thuis'.

De klagende partij stelt dat op het uur van de uitzending, er nog veel minderjarigen het programma volgen en enerzijds het gebruik van cannabis een verkeerd signaal is dat kan leiden tot het experimenteren met drugs en anderzijds de boodschap als zou cannabis een helende dan wel genezende werking hebben, een totaal verkeerd beeld van de realiteit geeft.

De klacht van het Vlaams Platform tegen Drugs heeft voornamelijk betrekking op de boodschap waarbij enerzijds het gebruik van cannabis als “niet erg” wordt voorgesteld en anderzijds het gebruik van cannabis voorgesteld wordt als een genezend middel tegen pijn.

Beide klagende partijen vinden dat het gebruik van drugs, net als de sigaret, geen enkele positieve boodschap verdient en dat de media, en in het bijzonder de openbare omroep VRT, daaraan dienen mee te werken.

De VRT liet bij brief van 14 december 2005 haar argumentatie kennen, waarvan de onderdelen hierna worden besproken.

III. Bespreking

Als eerste argument laat de VRT gelden dat de klacht niet ontvankelijk is omdat de klagers niet de vereiste hoedanigheid hebben en er een gebrek is aan persoonlijk belang of benadeling. Deze beide argumenten dienen samen behandeld te worden.

De onontvankelijkheid zoals omschreven in art. 175 § 2. van de Mediadecreten (gecoördineerd op 04 maart 2005) slaat op de wijze waarop een klacht dient geformuleerd te worden én op de vastgestelde termijn van 15 dagen waarbinnen de klacht na de uitzending dient geformuleerd te worden.

Beide klachten werden tijdig bij aangetekend verzoek gericht aan de voorzitter van de Vlaamse Kijk- en Luisterraad zodat de klacht ontvankelijk is.

Vornoemd artikel 175 § 2. voorziet geenszins, in tegenstelling tot hetgeen de VRT voorhoudt, dat er in hoofde van de klager een persoonlijk belang of benadeling vereist is. Dienaangaande dient men zich aan de letterlijke tekst van voornoemd artikel te houden dat bepaalt dat elke natuurlijke of rechtspersoon een klacht kan indienen.

De twee verenigingen, enerzijds de Alliantie van Antwerpse Senioren en anderzijds het Vlaams Platform tegen Drugs, hebben geen rechtspersoonlijkheid en zijn als dusdanig als een feitelijke vereniging te aanzien. In een feitelijke vereniging treedt een lid op in naam van de vereniging of behoudt ieder lid zijn persoonlijke hoedanigheid en stelt aldus daden onder zijn persoonlijke verantwoordelijkheid waarbij hij/zij principieel enkel zichzelf verbindt.

Bij gebrek aan tegengestelde gegevens kunnen de ondertekenaars van de twee klachtbrieven aanzien worden als de natuurlijke personen die in eigen naam een klacht hebben ingediend. Bij de ondertekening van deze klacht hebben de klagers bovendien hun persoonlijk adres gebruikt (en niet het adres van de feitelijke vereniging) wat als een bevestiging kan worden gezien dat de klacht minstens in eigen naam werd geformuleerd. De klagers hebben dit op de hoorzitting in die zin ook bevestigd.

Bovendien en ten overvloede kan een groepering zonder rechtspersoonlijkheid, begrepen als de gezamenlijk optredende leden, via een vertegenwoordiger in rechte optreden. Aldus in de hypothese dat de respectievelijke bovengenoemde personen de klacht formuleerden uit naam van hun vereniging, dient erop gewezen te worden dat de VRT zich enkel beperkt tot de stelling dat deze verenigingen geen rechtspersoonlijkheid hebben maar geenszins vordert dat de formele procespartij, zijnde de optredende vertegenwoordigers, het bewijs van hun vorderingsbevoegdheid dienen voor te leggen. De gemeenrechterlijke regels inzake de omvang van een mandaat zijn van toepassing en aldus dient aangenomen te worden dat wie in het algemeen belast is met het bestuur en vertegenwoordiging van de vereniging, ook bevoegd is om namens de leden een geding te voeren. Dit wordt door de VRT trouwens niet in vraag gesteld.

Als volgend argument laat de VRT gelden dat de Vlaamse Kijk- en Luisterraad onbevoegd zou zijn maar haalt in fine van haar argumentatie het argument van de bevoegdheid en de ontvankelijkheid door elkaar, terwijl dit nochtans twee verschillende elementen zijn.

De argumentatie die onder punt 1.3. in de memorie van antwoord van de VRT wordt aangehaald, heeft niets met bevoegdheid te maken maar wel met de grond van de klachten in het licht van art.96, §1, 1ste en 2de lid van de Mediadecreten. De Vlaamse Kijk- en Luisterraad is wel degelijk bevoegd om de gewraakte uitzending te toetsen aan de voornoemde bepalingen.

Ten gronde dient vooreerst opgemerkt te worden dat het gebruik van cannabis in de bewuste uitzendingen van ‘Thuis’, in de privé omgeving gebeurde en niet in het bijzijn van minderjarige kinderen, differentiatie die in het kader van de recente reglementering en richtlijnen belangrijk is.

De problematiek kan zich, op basis van beide klachten, opsplitsen in enerzijds het gebruik van cannabis en anderzijds de beweerde medicinale waarde ervan.

De VRT stelt dat het programma ‘Thuis’ verschillende maatschappelijk relevante thema’s behandelt en dat cannabisgebruik een actueel maatschappelijk thema is. In die optiek komt het niet als ongepast voor een dergelijke maatschappelijke thematiek te behandelen.

De navolgende vraag is echter of de voorstelling dat cannabis ook een medicinale waarde kan hebben, niet verder gaat dan het aansnijden van een maatschappelijke thematiek. In ieder geval dient vastgesteld te worden dat de boodschap in deze scène wel ongenueanceerd en eenzijdig positief wordt gebracht. In het bewuste fragment wordt de medische kennis van een arts trouwens resoluut opzij geschoven en verdwijnt de pijn zo goed als ogenblikkelijk bij de betrokken acteur door het gebruik van cannabis.

De VRT beantwoordt deze vraag niet maar duidt erop dat het programma 'Thuis' een fictieve soap is waarbij de kijkers een goed onderscheid kunnen maken tussen realiteit en fictie.

Volgens de VRT richt het programma 'Thuis' zich tot een volwassen publiek maar niettemin dient vastgesteld te worden dat het programma op de website van de VRT als een familiesoap wordt aangekondigd. De VRT beweert dat, op basis van continue kijkmeting, 91% van de kijkers ouder is dan 18 jaar maar toont de realiteit van deze gegevens niet aan. Deze gegevens stroken niet met de informatie uit de pers die de VRT voorlegt, o.a. het artikel uit het Nieuwsblad van 07 december 2005 waaruit blijkt dat in minstens één middelbare school een groot deel van de leerlingen de soap volgt. Hoewel dit gegeven gebaseerd is op één gevalstudie, kan redelijkerwijs aangenomen worden dat een groot deel van het kijkend publiek minderjarig is op het uur van de uitzending. Herhalingen worden trouwens uitgezonden in de namiddag, dus op meer kijkvriendelijke uren voor kinderen.

Aldus is de vraag aan de orde of dit minderjarig publiek het onderscheid kan maken tussen realiteit en fictie met betrekking tot de ongenueanceerde boodschap over de medicinale waarde van cannabis.

De VRT stelt dat wetenschappelijke studies hebben uitgewezen dat kinderen vanaf 11 jaar goed beseffen dat fictie geen werkelijkheid is. Los van het feit dat niet naar concreet onderzoek wordt verwezen, dient onderstreept dat de onderzoeken die dienaangaande gebeurden, oneigenlijk worden aangehaald omdat deze onderzoeken handelen over de mate waarin centrale formatkenmerken (waaronder bv. belangrijke verhaallijnen) worden herkend en correct worden toegewezen aan specifieke programma's. Met andere woorden, in dergelijk onderzoek gaat het geenszins om de mate van correcte interpretatiecapaciteiten van specifieke verhaallijnen (zoals deze over cannabis in 'Thuis'). Het kunnen herkennen van formatkenmerken is van een totaal andere orde dan de vraag rond de impact en het effect van televisieboodschappen op attitudes en gedragingen van kijkers, in het bijzondere kwetsbare kijkers zoals kinderen. Mochten kinderen reeds op vrij vroege leeftijd in staat zijn het verschil te herkennen tussen reclame- en andere boodschappen, zou er geen reden zijn om zich bv. zo druk te maken over de invloed van reclame over sigaretten op volwassenen. Resultaten uit cultivatie-analyse wijzen duidelijk op verbanden tussen tv-blootstelling en gedrag (zowel in experimenten als in veldonderzoek) en dit gegeven staat helemaal los van de capaciteit van het herkennen van de aard van de boodschappen op zich. Het komt merkwaardig voor dat de VRT dit onderscheid niet maakt.

Deze gegevens dienen echter getoetst te worden aan de bepalingen van art. 96 § 1, 1ste en 2de lid van de Mediadecreten.

De klachtbrief en de diverse uiteenzettingen door de klagers hebben ongetwijfeld een inhoud die realiteitsgetrouw is en de uitleg door de geneesheren van het Vlaams Platform tegen Drugs over de niet medicinale waarde van cannabis en over de invloed van cannabis op de gezondheid van de mens, wordt door de VRT niet tegengesproken. De vraag kan gesteld worden of de media niet in grotere mate met deze beschouwingen rekening moeten houden.

Het behoort evenwel niet tot de taak van de Raad in te gaan op algemene beschouwingen maar wel op specifieke uitzendingen en specifieke scènes.

Bij de bestudering van de gewraakte uitzendingen, dient vastgesteld te worden dat de scène waar de medicinale waarde van cannabis aan bod komt, een korte en geïsoleerde scène is vermits er geen verder verhaal aan verbonden wordt en de actoren, behoudens dit eenmalig contact, niet verder in aanraking komen met cannabis noch het gebruik ervan verder voorstaan.

Ten deze komt de Raad dan ook tot de vaststelling dat de klagers niet op accurate dan wel op wetenschappelijke wijze aanduiden hoe en in welke mate deze geïsoleerde scène, rechtstreeks of onrechtstreeks de lichamelijke, geestelijke of zedelijke ontwikkeling van de minderjarige in het gedrang brengt.

Zoals reeds gesteld acht de Raad ook de algemene behandeling van deze thematiek niet ongepast en wordt er evenmin in concreto aangetoond dat de wijze van behandeling van dit thema in de bewuste uitzendingen, de lichamelijke, geestelijke of zedelijke ontwikkeling van de minderjarige aantast.

OM DIE REDENEN,

Voegt beide voornoemde klachten samen.

Verklaart beide klachten ontvankelijk maar wijst ze af als ongegrond.

Kosten ten laste van diegenen die ze hebben gedaan.

Aldus uitgesproken te Brussel op 22 december 2005 door de Vlaamse Kijk- en Luisterraad voor Radio en Televisie, samengesteld uit J.Kamoen, voorzitter, L.D'Haenens, ondervoorzitter, F.Fiers, N.Balduck en B.Nielandt, leden.

De griffier

De Voorzitter

S.Dierickx

J.Kamoen